ניפרוס סודרא אתי לידי סחיטה נכסייה בנכתמא זימנין דמיפסק ואתי למקטריה הלכך לא אפשר וא"ל רבא בר רב חנן לאביי תנן (א)לא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין ביו"ט וקא חזינן דעבדין ולא אמרינן להו ולא מידי ולטעמיך הא דאמר רבא לא ליתיב איניש אפומא דלחייא דילמא מיגנדר ליה חפץ ואתי לאיתויי והא קא חזינן (א) נמי דמותבי חצבי ויתבן אפומא דמבואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא הנח לישראל מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין סבור מינה הנ"מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא ולא היא ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא דהא תוספת דיוה"כ דאורייתא היא וקא חזינן להו דקאכלי ושתו עד שתחשך ולא אמרי' להו ולא מידי: וכן אשה מחבירתה ככרות: בשבת הוא דאסיר אבל בחול שפיר דמי לימא מתני' דלא כהלל דתנן וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחבירתה עד שתעשינה דמים שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית אפילו תימא הלל הא באתרא דקייץ דמיה הא באתרא דלא קייץ דמיה: ואם אינו מאמינו: איתמר הלוואת יו"ט רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע ורבה אמר ניתנה ליתבע רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע דאי אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב רבה אמר ניתנה ליתבע דאי אמרת לא ניתנה לא יהיב ליה ואתי לאימנועי משמחת יו"ט תנן אם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו אי אמרת בשלמא לא ניתנה ליתבע משום הכי מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת אלא אי אמרת ניתנה ליתבע אמאי מניח טליתו אצלו ליתן ליה ולתבעיה אמר לא בעינא דליקום בדינא ודיינא מתיב רב אידי בר אבין השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט ואי לא ניתנה ליתבע מאי משמט שאני התם דאיגלאי מילתא דחול הוא ת"ש מסיפא אם לאו אינו משמט אי אמרת בשלמא ניתנה ליתבע היינו דקתני אינו משמט אלא אי אמרת לא ניתנה ליתבע (ב) אמאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל רישא צריך למימר ליה משמט אני סיפא לא צריך למימר ליה משמט אני כדתנן המחזיר חוב בשביעית יאמר לו משמט אני ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר וזה דבר השמטה רב אויא שקיל משכונא רבה בר עולא מערים איערומי: וכן ערב פסח: א"ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט נימא מסייע ליה וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יו"ט הכא במאי עסקינן בממנה אחרים עמו על פסחו דמעיקרא מיקדש וקאי והא אנן תנן אין נמנין על הבהמה בתחילה ביו"ט שאני הכא כיון דרגיל אצלו כמאן דאימני ביה מעיקרא דמי והא תני רבי הושעיא הולך אדם אצל רועה הרגיל אצלו ונותן לו טלה לפסחו ומקדישו ויוצא בו התם נמי כיון דרגיל אצלו אקדושי (ג) ליה מעיקרא והא מקדיש קתני הקדש עילוי מדרבנן ומי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומות ומעשרות כל אלו ביו"ט אמרו ק"ו בשבת לא קשיא כאן בחובות שקבוע להן זמן כאן בחובות שאין קבוע להן זמן: **מתני'** מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב מפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השולחן ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה ומטילין חלשין על הקדשים ביו"ט אבל לא על המנות:

גמ'

ניפרוס סודרא עליה אתי לסחטיה. מכאן מייתי ר"ת ראיה דכיון ושמן לא שייכא סחיטה לעיל בשלהי שמונה שרצים (דף קיא. בד"ה האי מסוכריתא) פירשתי: **לא** מספקין ולא מטפחין. לא כפי' הקונטרס משום דא"כ מאי איריא ביו"ט אפי' בחול המועד נמי אסור כדתנן במועד קטן פרק בתרא (דף כח:) נשים במועד מענות אבל לא מטפחות אלא נראה לרבי משום שמחה רגילין לספק ולטפח בהשמעת קול ואסור שמא יתקן כלי שיר כדמפרש בהמוצא תפילין (עירובין דף קד.): **וכן** היה הלל אומר. כרבנן דפליגי עליה באיזהו נשך (ב"מ ד' עה.) קי"ל: **רבה** אמר ניתנה ליתבע. הלכה כרבה לגבי רב יוסף: ורב אויא ורבה בר עולא מחמרי אנפשייהו כ"ה בס"א: **דאי** אמרת ניתנה ליתבע אתי למיכתב. אע"פ שמזכיר לו לשון שאלה: **דאיגלאי** מילתא דבחול הויא. ורב יוסף לא איירי אלא בשבת ויו"ט ודאי: **והא** אנן תנן אין נמנין כו'. פירש ה"ר פורת בשם רבינו שמואל דל"ג ליה הכא דמה שייך להקשות מנמנין של רשות לנמנין של מלוה ועוד דמפרש התם בבילה פרק אין צדין (דף כז:) מאי אין נמנין אין פוסקין דמים בתחילה לבהמה ביו"ט הרי אני עמך בסלע הריני עמך בשתים אבל אומר לו הריני עמך לשליש ולרביע: ולמ"ד

בנכתמא. ליקוי: **וזימנין דמיפסק כו'.** כיון דמצרכת ליה כיסוי קטר ליה ככל וזימנין דמיפסק ואתי למקטריה והיא קשר של קיימא דאסור מדאורייתא: **ואתי לידי סחיטה.** ודקאמר במסכת בילה (ד) [התם] כבגד יבש קא איירי: **אין מספקין.** כף אל כף משום אבל: **מטפחין.** על הלב: **מרקדין.** לשמחה. וטעמא מפרש במסכת בילה שמא יתקן כלי שיר: **אפומא דלחייא.** לפי שאין ניכר כל כך בין מבוי לרה"ר: **ואתי לאתויי.** חפץ המתגלגל תוך ד' אמות: **ומגנדר אלביהן ומייתין ליה** ל"ג: **בשבת הוא דאסור.** לומר הלויני משום מכתב: **הא בחול שרי.** ולא חיישינן לרבית ואף על גב דבלשון הלואה קאמר ליה: **באתרא דקיץ דמייהו.** דבכרות לא אתי לידי רבית שאם יוקירו יתן דמיהן: **לא ניתנה ליתבע.** בב"ד שאין ב"ד נזקקין לה לעולם: **בדינא ודיינא.** לא בנא לדין ולא לברור דיין ולהטריח את עצמו: **השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה.** של מוצאי שביעית ללוקחים והקפה וקיי"ל שביעית משמטת בסופה דכתיב מקץ: **אם היה חדש.** אלול מעובר ועשו ראש השנה שני ימים משמט דיום טוב ראשון של סוף שביעית היה ונמצאת זו הלואת שביעית ואם לאו הויא לה הלואת מוצאי שביעית ואינו משמט: ל"ג **אי אמרת בשלמא כו'.** ה"ג **ואם לא ניתנה ליתבע מאי משמט.** הואיל ואין ב"ד נזקקין לכופו שמוטה היא ועומדת: **דחול הוא.** שהרי חדש מעובר ולא הוי יו"ט עד למחר הלכך אי לאו דשביעית הוא הוה גבי: **ואם לאו אינו משמט.** אלמא ניתנה ליתבע. ומשני מאי אינו משמט דאי יהיב ליה שקיל: **מכלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל.** בתמיה: **רישא.** דהלואת שביעית היא אי נמי יהיב ליה לוה צריך למימר ליה מלוה משמט אני: (ה) **ואם אמר.** לוה אעפ"כ איני חפץ שישמטו יקבל ממנו: **דבר השמטה.** אפילו מקבל תוכו יזכיר לו שמיטה בדבורו: **שקיל משכונא.** בשעת הלואה מהלואת יו"ט: **מערים איערומי.** לאחר יו"ט לוקח ממנו שום חפץ ומעכבו: **פסחו בשבת.** אם חל י"ד בשבת: **וחגיגתו ביו"ט.** ביום הקרבתה מותר להקדיש. ואע"ג דתנן אלו הן משום שבות אין מקדישין הני כיון דהקרבתן דוחה קדושתן דוחה: **בממנה אחרים עמו.** כדכתיב (שמות יב) במכסת נפשות: **על פסחו.** שהיה קדוש ועומד מאתמול: **אקדושי.** מקדיש ליה רועה מע"ש שהרי יודע שזה סומך עליו: **עילוי.** מעלה בעלמא שיקדישו בעלים: **כאן.** דקתני אין מקדישין בחובות שאין קבוע להן זמן קאי שאין הקרבתן דוחה שבת: **מתני' פרפרותיו.** מיני מעדנים: **אבל לא מן הכתב.** אם כתב מע"ש כך וכך אורחים פלוני ופלוני זמנתי כדי שלא ישכחם לא יקרא בלותו כתב בשבת ובגמ' מפרש טעמא: **מפיס.** לשון פייס. מטיל פייס לחלק מי מגיע כל מנה ומנה: **ובלבד שלא יתכוין לעשות כו'.** שיהו המנות שוות ולא תהא אחת גדולה ואחת קטנה לזכות בגדולה הזוכה ע"פ הגורל והמתחייב ע"פ הגורל לקטנה יטלנה ובגמ' [קמט:] מפרש טעמא: **חלשים.** גורלות: **על הקדשים.** בין הכהנים: **אבל לא על המנות.** בגמרא [שם] מפרש:

עין משפט
נר מצוה

ד א מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שלט סעיף ג וסימן תקכד סעיף א:
ה ב מיי' פ"א מהלכות שביתת עשור הלכה ו סמג לאוין סה ועשין טור וש"ע או"ח סימן תרח סעיף ב:
ו ג מיי' פ"י מהלכות מלוה ולוה הלכה ג סמג לאוין קצג טוש"ע יו"ד סימן קסב סעיף א:
ז ד שם סעיף ג:
ח ה מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הלכה כה טוש"ע או"ח סימן תקכה סעיף א:
ט ו מיי' פ"ט מהלכות שמיטה ויובל הלכה ט סמג עשין קמט:
י ז מיי' שם הלכה כח סמג לאוין רעא טור וש"ע חו"מ סימן סז סעיף לו:
יא ח מיי' פכ"ג מהלכ' שבת הלכה יד ופ"א מהלכות קרבן פסח הל"ט סמג עשין רכג:
יב ט מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הלכה יט סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תק סעיף א:
יג י מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה יד סמג לאוין סה ועשין טור ש"ע או"ח סימן שלט סעיף ד וסימן תקכד סעיף א:

◆

מוסף רש"י

לא מספקין. כף על ירך (ביצה ל:). **ולא מטפחין.** ידיו זו לזו משום שיר או משום אבל (שם ל.). **ולא מרקדין.** ברגל (שם) וכולן לשמחה ולשיר, ובגמ' מפרש גזירה שמא יתקן כגון כלי שיר, דקא עביד מנא (שם לו:). **אפומא דלחייא.** לחי המתיר במבוי בשבת (שם ל.) דליכא הכירא (עירובין קמא.). **דילמא מיגנדר ליה חפץ.** בהיסח הדעת ללמי, **ואתי לאתויי.** מתוך שאינו במבוי מקורה להכיר שזה רה"ר וזה רה"י ומביאו (ביצה ל.). **ולא אמרינן להו ולא מידי.** ואע"ג דעברן אדרבנן לאמור לא ליתיב ולימנו יתבן (שם). **אלא הנח לישראל.** בדבר שהרגילו בו ולא ימחו בהם (שם). **מוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין.** לעבור כשידעו ולא ימיחו בכך (שם). **הנ"מ.** דהנח להם לישראל, **בדרבנן.** היכא דהרגילו לעבור אדרבנן, כי הנך דמטפחין והנך דיתבי אפומי דלחייא (שם). **תוספת דיוה"כ.** שצריך להתחיל ולהתענות מבעוד יום (שם). **דאורייתא היא.** דנפקא לן (יומא פא:) מועניתם את נפשותיכם בתשעה (ביצה ל.). **המחזיר חוב בשביעית.** בזמן שהשביעית נוהגת ועברה עליו שביעית ולא החזירו, ולא שהחזירו בשביעית עצמה, דא"כ לא הוי צריך למימר משמט אני, דקי"ל אין שביעית משמטת אלא בסופה (גיטין לו:). **יאמר לו.** המלוה, משמט אני (שם). **ואם אמר לו אעפ"כ.** אני רוצה להחזירו לך (שם). **שנאמר וזה דבר השמיטה.** צריך לומר דיבור של שמיטה (שם). **מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט.** פסחו ליכא למימר ביו"ט דאין פסח קרב ביו"ט, וחגיגה ליכא למימר בשבת (פסחים סו:). **אין נמנין.** אין פוסקין דמים, דמקח וממכר בשבת וביו"ט אסור, גספר עולה (ביצה כז:). **הלכה כסתם משנה.** לאו לגבי קמן: **לא מקדישין.** הקדשות, **ולא מעריכין.** ערכך עלי ונותן כפי שנים, כמו שכתוב בפרשת ערכין, **ולא מחרימין.** הרי בהמה זו חרם, וסתם חרמים לבדק הבית (ביצה לו:). **כאן בחובות שקבוע להן זמן.** כגו ביום, שפיר דמי דהואיל ושמטין היום יכול להקדישן היום (פסחים סו:).

מסורת הש"ס

א) ביצה ל. וע"ז לו:, ב) [נ"ל רבה], ג) לעיל קמח. ביצה ל., ד) [ב"ב ס: ושם תוס' לעיל נח. ד"ה ואע"ג ותוס' כ"ב ס: ד"ה מוטב ותוס' ע"ז ד. ד"ה שהי'], ה) [ביצה ל. ע"ש], ו) ב"מ עה., ז) [גי' רב אלפס והרא"ש ורבא], ח) שביעית פ"י משנה ב, ט) ב"ז שם [מ"ח גיטין לו:], י) נ"א רבא, כ) פסחים סו: [ועי' תוספות מנחות מ. ד"ה משום ותוס' בכורות נח. ד"ה ולא], ל) ביצה כז:, מ) [לעיל מז. ופ"ג], נ) פסחים סו: ביצה לו:, ס) [עי' תוס' לקמן קמט:], ע) [נ"ל אמר ר"ה ולאו], פ) [דף ל.], צ) [דף לו:], ק) [דברים טו], ר) [ביצה לו:].

◆

תורה אור השלם

ו וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיי:
דברים טו ב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא קא חזינן נשי דמותבי חצבייהו וכו' הנח להן לישראל: (ב) שם מאי אינו משמט דאי יהיב ליה: (ג) שם אקדושי מקדיש ליה מעיקרא: (ד) רש"י ד"ה ואתא לידי סחיטה וכו' סודרא עליה כו' בגין ושמן קמיירי: (ה) ד"ה רישא וכו' משמט אני ואם אמר לו הלוה אעפ"כ כצ"ל והד"א:

◆

רבינו חננאל

תנן לא מספקין ולא מרקדין ולא מטפחין, בגררא, ופשוטה היא. ומיפרשא נמי בגמרא דהמביא כדי יין במסכת יו"ט. וכן אשה מחברתה ככרות. ודייקינן מיניה בשבת הוא דאסור מכלל דבחול שרי, מתניתין דלא כהלל כו'. ומסקינן בה אפילו תימא כהלל באתרא דקייצי דמי. ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת. איתמר הלואת יו"ט, רב יוסף אמר לא ניתנה ליתבע, רבא אמר ניתנה ליתבע. ואתינן למיגמר מן מתניתין, תנן ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו כו', ולא גמרינן מינה דלא מיפרשא בהדיא כחד מינייהו. ומותבינן לרב יוסף מיהא דתנן השוחט את הפרה וחילקה בראש השנה אם היה חדש מעובר משמט. פי' אם היה אלול מעובר נמצא יום לקיחתו חלק מן הפרה יום חול, שראש השנה מחר הוא, וכיון שנושה בו דמי בשר הפרה שלקח מאתמול (בין) [דכיון] שנכנסה שנה שביעית משמטת. לדברי רבא ניחא כי ניתנה ליתבע, ומלוה נושה בו, משנכנסה שביעית משמטת. אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע, אמאי צריך למיתנא משמטת, בלאו הכי פטור הוא מלשלם, ואפילו בשאר שני שבוע דהא לא ניתנה ליתבע. ופריק רב יוסף שאני התם דכיון דאיגלאי מלתא דחול היא, ניתנה ליתבע, דהא מלוה דחול היא, ואנן לא קאיתנא אלא הלואת יו"ט. ואתי נמי למשמע מסיפא ואם לאו אינו משמט, לרבא דאמר ניתנה ליתבע דתובעו ונפרע ממנו [ניחא], אלא לרב יוסף דאמר לא ניתנה ליתבע קשיא, כיון דתני אינו משמט הלא משמע דתובע ונפרע ממנו ואינו יכול לומר לו כי השביעית השמיטתו. ופריק רב יוסף לעולם לא ניתנה ליתבע, והמלוה אינו יכול ליתבוע, אלא אם יבוא הלה ויפרענו יקבל ואינו צריך לומר משמט אני. ואקשי עליה מכלל דרישא אי יהיב ליה מעצמו לא שקיל. ופריק רב יוסף ואמר רישא אם מחזיר לו צריך שיאמר לו משמט אני, דהא נושה בו מלוה, אבל (ספק) [סיפא] שאינו נושה בו מלוה, אם יבא לוה אינו צריך לומר לו משמט אני אלא יקבל. כדתנן המחזיר חוב בשביעית צריך שיאמר משמט אני, ואם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו משום שנאמר וזה דבר השמטה. ומפורש עניין זה בפרק השולח גט לאשתו. וראינו רבותינו שהיו מעמידין השמועה זו כרב יוסף, חדא (דרבה) [דרבא] לגבי רב יוסף תלמיד הוא. ועוד סוגיא דשמעתא רובה כרב יוסף ריהטא. ועוד (מרחוינן) [מדחוינן] רב אויא מקבל משכונא מכלל שאם אין בידו משכון אינו יכול להיבוע. ותוב רבא בר עולא מערים איערומי, כלומר לא היה תובעו בהדיא אלא היה אומר לו הלויני וכאשר יתן לו ויבואו המעות לידו אומר לו יש לי אצלך הלואת יו"ט כי האי גוונא יתכן [ליתבע] אבל בהדיא לא ניתנה ליתבע. וראינו תשובה לגאון ופסק כרבא, ואמר רבא בתרא הוא וקיי"ל דהילכתא כבתראי, וכן הדעת נוטה. וכן ערב פסחים בירושלים כו'. א"ר יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו ביו"ט. נימא מסייעא ליה וכן ערב פסח כו' ופשוטה היא. הא דתני ר' הושעיא ומקדישו, אוקמינא הקדיש עלוי מדרבנן. ואקשינן עלה והא תנא דאמר הלכה כסתם משנה, ותנן אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין. ומפרקינן הא דא"ר יוחנן מקדיש בשבת, בחובות הקבוע להן זמן, כגון פסח שאם לא יעשנו היום אין יכול לעשותו למחר, והיא מצוה עוברת. והא דתנן אין מקדישין בשבת ולא ביום טוב, בחובות שאין קבוע להן זמן. מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב.